

Laps' köyhä Suomen

VTT, Akatemian tutkijatohtori
Mia Hakovirta
Sosiaalipolitiikan laitos
Turun yliopisto

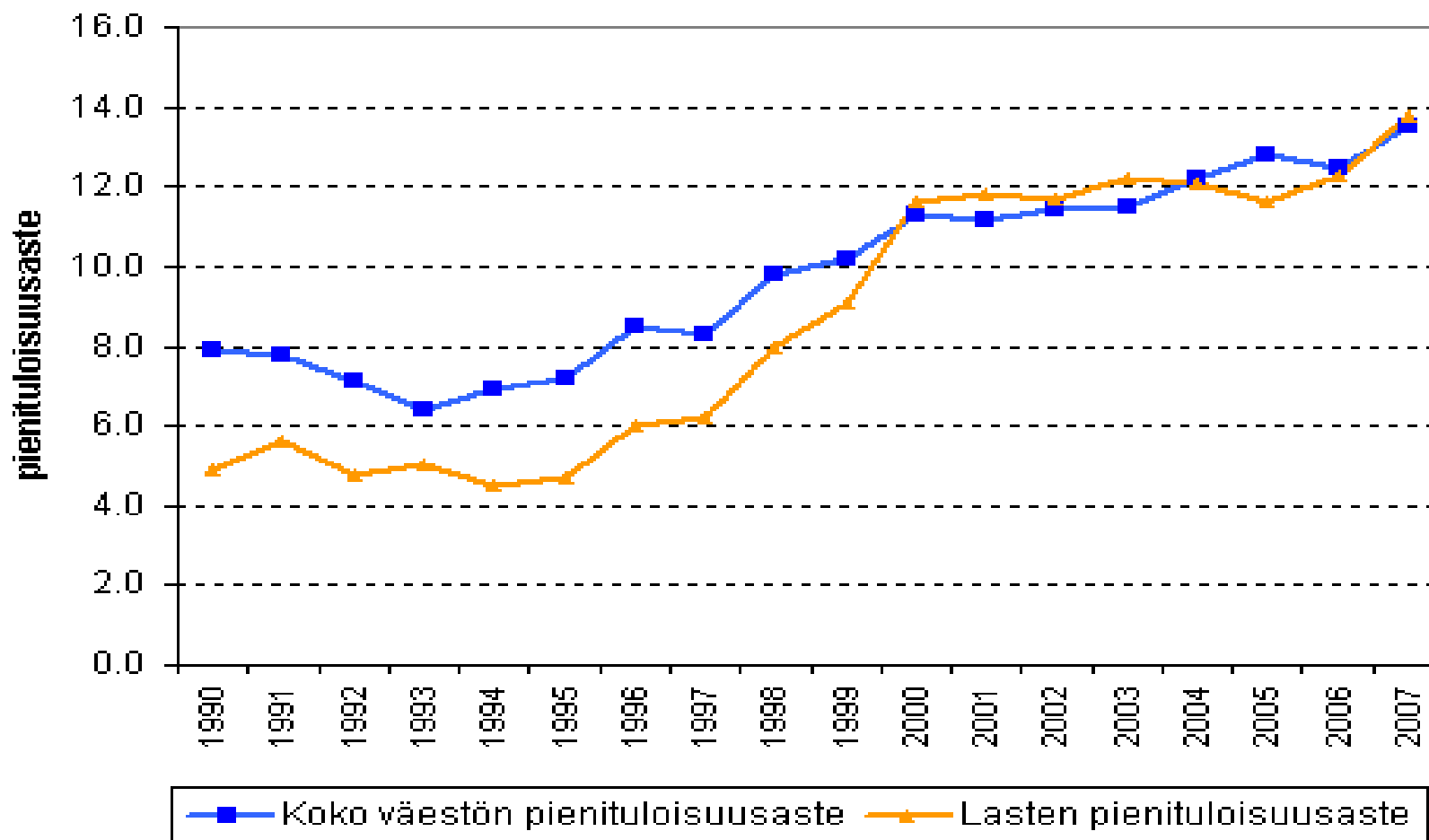

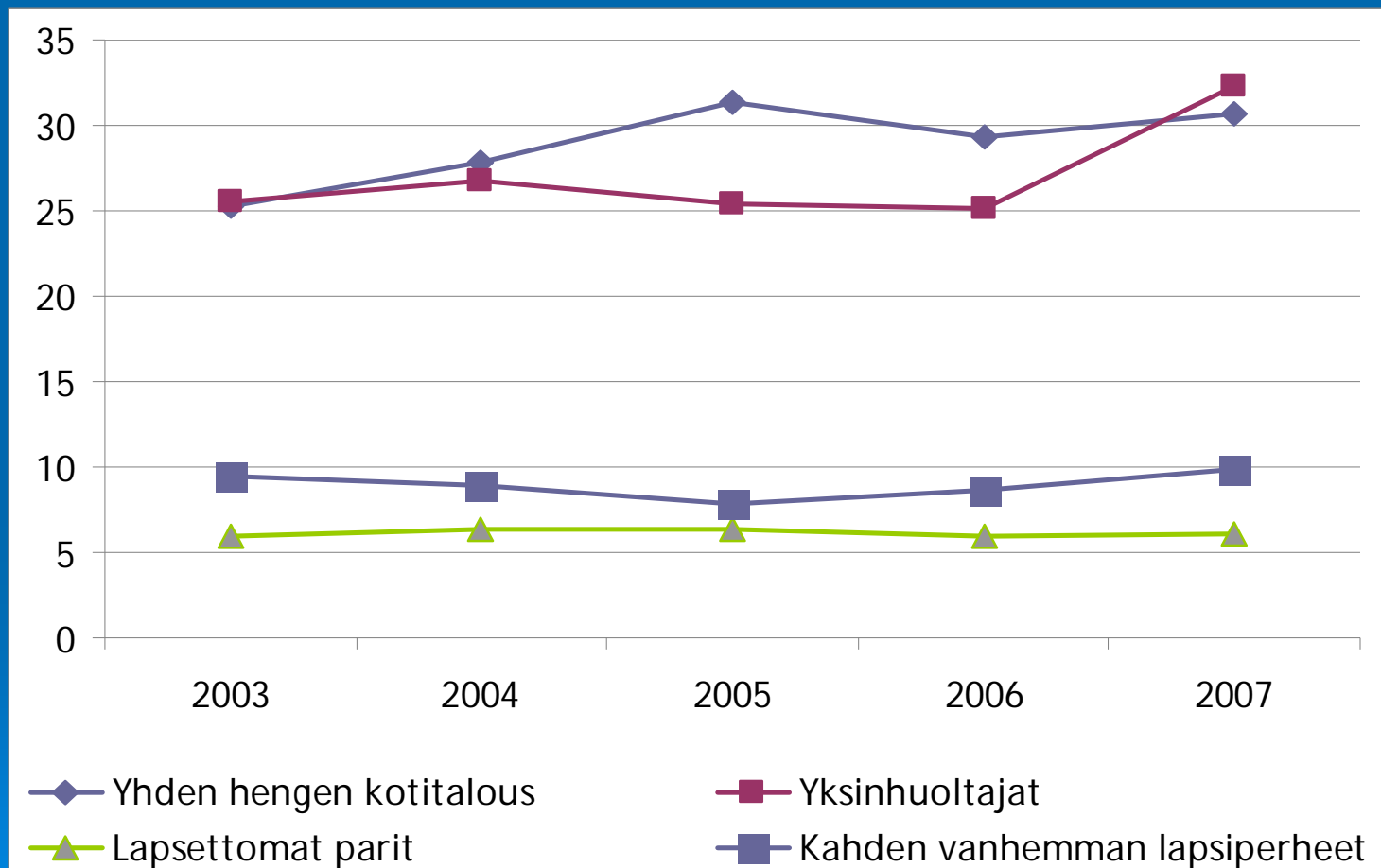
**Vähäinen köyhä
tyttönen
Käv' ahkerasti
kouluansa;
Ihana
kirkassilmäinen,
Uus röijy, huivi
ruutuinen,
Ja sukat omat
kutomansa.**

Z. Topelius

Yleinen pienituloisuusaste ja lapsiköyhyys vuosina 1990 - 2007

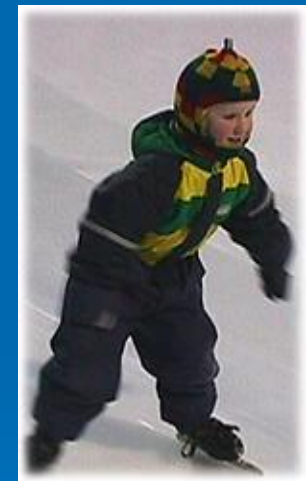

Pienituloisuusaste (%) kotitalouden elinvaiheen mukaan 2003-2007

Lasten köyhyyden riskitekijät

- Molemmat vanhemmat tai vain toinen vanhempi työmarkkinoiden ulkopuolella
- Vanhempien matala koulutus
- Yksinhuoltajuus
- Perheen suuri lapsiluku
- Vanhemmat alle 30-vuotiaita

Lähde: Ritakallio V-M. & Bradshaw J. (2006) Family poverty in the European Union

Miksi lasten köyhyys on kasvanut?

- **Sosiaaliturvan heikennykset ja matala taso**
 - **Lapsiperheet ovat jääneet jälkeen yleisestä tulokehityksestä.**
 - **Työmarkkinoiden muutokset**
-

Miten köyhyys vaikuttaa lapsiin?

- Suora ja epäsuora vaikutusmekanismi
 - Toimeentulon puute vähentää perheen materiaalisia resursseja -> esim. puute ravinnosta, vaatetuksesta, huonot asumisolosuhteet, heikentyneet harrastusmahdollisuudet
 - Materiaalisten resurssien puute aiheuttaa paineita perheen sisällä
- > heikentää vanhemmuutta ja perheilmapiiriä, aiheuttaa stressiä

"Kun köyhyys astuu ovesta sisään,
rakkaus karkaa ikkunasta ulos"
Suomalainen sananlasku

Arkipäivän kokemuksia ruuan puutteesta

Meillä on joka kuukausi suunnilleen viimeinen viikko, että mietitään mitä syötäisiin. Saattaa olla, että käsken lapsia syömään koulussa paljon

Joskus menee sillai, että ollaan viikko ihan rahatta. Sitten kun huomaa, että alkaa rahat loppumaan, niin ostetaan lantrattavaa mehua ja kaurapuuroa menee myös

Ei kukaan, jonka ei ole pakko, menee vapaaehtoisesti penkomaan ruokaa lapsille ja itselle roskiksesta

Maitoa ostan vain viikonloppuisin, lasten vuoksi

Hedelmiä ei raaski ostaa kuin tilipäivinä

Sen verran olen rikastunut, ettei teepussia tarvi liottaa kolmea tai neljää kertaa

Arkipäivän kokemuksia köyhyydestä kirjoituskilpailu

Elämänhallinta

- Taloudellisen kapasiteetin hallinta ja sen tunne vaikuttaa suuresti hyvinvointiin. Jos sillä saralla menettää hallinnantunteen, se heijastuu väistämättä myös muuhun tasapainoon
- Istun päivät pitkät kotona kuukaudesta toiseen miettien päivittäin laskuja
- Jospa voisi tarjota tulevaisuuden uskoa lapsilleni

Arkipäivän kokemuksia köyhyydestä kirjoituskilpailu

Lapsen sosiaalinen verkosto ohenee

Lapsen sosiaalinen elinpiiri kapenee, kun he eivät voi mennä kavereiden synttäreille, sillä ei ollut varaa ostaa heille synttärilahjoja.

Meillä ei käynyt kukaan lapsen kavereista enää kyläilemässä

Arkipäivän kokemuksia köyhyydestä kirjoituskilpailu

➤ **Köyhyys voi vahingoittaa lapsen itsetunnon tervettä kehitystä -> lasten sosiaalinen vertailu kohdistuu materian kautta arvottamiseen esim. pukeutuminen ja tavarat**

Köyhän lapselle koulu on ammottava ja pohjaton musta aukko. Pitää olla luistimia, suksia, sisäpelikenkiä, jääkiekko- ja sählymailoja, polkupyöräkypärää ja rahaa retkiä varten

Lapsi muistuttaa että kouluun pitää viedä neljä euroa. Muille tuo neljä euroa on pieni raha, minulle ne ovat ruokarahaa

Meillä on itketty ja riideltä jossain vaiheessa paljonkin, kun kaikki muuta saavat sitä ja tätä

Arkipäivän kokemuksia köyhyydestä kirjoituskilpailu

Lapsi haluaa Playsationin, merkkivaatteet, kännykän ja kielikurssin, maastofillarin, uudet luistimet, lenkkarit ja ratsastustunnit. Luokan leirikoulutilille on laitettava kuukausittain rahaa. Vaatimukset kasvavat yhä suuremmiksi. Koulusta kerrotaan, mitä lapsella pitää olla. Luokkakaverit näyttävät mitä heillä on. TV, mainokset ja nuortenlehdet kertovat, mitä meiltä vielä puuttuu. Kaikki muutkin saa. Se, joka ei saa tai ei pääse, tai jolla ei ole sitä, mitä muilla on,

jää ulkopuolelle,
joukosta pois,
häpeään ja yksinäisyyteen.

Voiko pientä ihmistä pahemmin rangaista?

Lasten kokemuksia köyhyydestä

" KIVAA, KUN HUOMENNA ON TAAS MAANANTAI
JA SAA MASUN TÄYDELTA RUOKAA! "

" KAVERINI ONNI TÄYTTI ELEN SEITSEMÄN
VUOTTA, MUTTA MINÄ EN VOINUT MENNÄ
SINNE, KOSKA MELLÄ EI OLLUT RAHAA
LÄHJÄÄN... "

" YSTÄVÄNI MILJA EI TAHDO ENÄÄ LEIKKIÄ
KANSSANI, KUN MINULLA ON AINA NÄMÄ
SAMAT FARKUT JALASSA. "

" ÄITI EI ENÄÄ PUHU ISIN KANSSA MITÄÄN,
SE ON VIHAINEN KUN ISI EI SAA TOITA... "

" NAAPUREIN VILO SAI JOULUPUKILTA HIENON
PÄTTEKELKAN JA ISÄ LUPASI, ETÄ EHKÄ MINÄKIN
VIELLÄ JOSKUS SAAN SAMANLAISEN! VOI, KUNPA
SE "JOSKUS" TULISI JO PIAN - VAIKKA HUOMENNA! "

" EN YMMÄRRÄ, MIKSI ISÄ AINA MURENTI,
KUN POSTINKANTAJA TUO KIRJEITÄ, KIRJEITÄ-
HÄN ON AINA MURENVA AVATA JA SAADA...? "

" ENNEN ME AINA ÄITIN KANSSA LEIKITIN JA
LAULETTIIN, MUTTA NYT SE EI ENÄÄ MERSÄ... EHKÄ
SE EI ENÄÄ PIDÄ MINUSTA... "

- **Köyhien perheiden lapsilla suuri riski olla aikuisenakin köyhä**
- **"Köyhien asuinalueiden synty"**

Aina on ollut köyhiä koteja, jotka ovat onnistuneet kasvattamaan tasapainoisia ja elämässään menestyviä kansalaisia. Köyhyys ei vääjäämättä johda syrjäytymiseen ja muihin ongelmiin, mutta köyhyys lisää syrjäytymisen mahdollisuutta.

Lähteitä

- Duncan, G. & Brooks-Gunn, J. 2000. Family Poverty, Welfare Reform and Child Development. *Child Development* 71 (1), 188–196.
- Ritakallio, V-M.& Bradshaw, J. 2006. Child poverty in the European Union. In: Bradshaw, J. & Hatland, A. eds. “Social Policy, Employment and Family Change in Comparative Perspective”. Edward Elgar.
- Tilastokeskus, tulonjakotilastot. http://www.stat.fi/til/tjt/2007/tjt_2007_2009-05-20_kat_004_fi.html
- Forssen, Katja 2003. Lapsiperheiden köyhyyttä paikantamassa. Teoksessa: Ritakallio, V-M: Riskit, instituutiot ja tuotokset. Sosiaalipoliittisen yhdistyksen tutkimuksia nro 59; TCWR tutkimus nro 1. 179 - 196.
- Arkipäivän kokemuksia köyhyydestä -kirjoitukset 2006 [elektroninen aineisto]. FSD2413, versio 2.0 (2009-11-04). Larivaara, Meri (Terveystieteiden tutkimuskeskus), Isola, Anna-Maria & Mikkonen, Juha (Tiede, taide ja köyhä kansa ry) [tekijät]. Tampere : Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [jakaja], 2009.
- Airio, Ilpo & Niemelä, Mikko 2002:Periytyykö köyhyys? : köyhyyden ja toimeentulotukiasiakkaiden sukupolvinen liikkuvuus. *Sosiologia* 39 (2002) : 3